

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 553/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody, Sládkovičova 80, Banská Bystrica – Kráľová, zastúpeného JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Piešťanská 3, Trnava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5To/4/2023 z 13. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv zaručených čl. 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Navrhuje napadnutý rozsudok vo výroku o treste, ktorý mu bol uložený, zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiada priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu č. k. 6T/17/2021 z 25. novembra 2022 (ďalej len „rozsudok Špecializovaného trestného súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným z pokračovacieho zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 na tom skutkovom základe, že v meste Sered' mal v čase uvedenom v predmetnom rozsudku odoberať od [REDAKOVANÉ] metamfetamín. Za to bol sťažovateľovi uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

3. Proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ a prokurátor odvolanie. Na odvolanie sťažovateľa najvyšší súd uvedený rozsudok napadnutým rozsudkom vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu podľa § 321 ods. 1 písm. d), e) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil a sťažovateľovi uložil pri nezmenenom výroku o vine úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Špecializovaný trestný súd rozhodoval o žalovanom skutku v čase, keď sťažovateľ nemal zahladené predchádzajúce odsúdenie, preto mu uložil úhrnný trest odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby zvýšenej vzhľadom na prevahu príťažujúcich okolností o jednu tretinu (vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov). Najvyšší súd rozhodoval o treste sťažovateľa po zahlodení predchádzajúceho odsúdenia, vychádzajúc z dolnej hranice trestnej sadzby bez prevahy príťažujúcich okolností (3 roky), pričom sťažovateľovi napriek tomu uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov. Napadnutý rozsudok je v tomto smere neodôvodnený.

5. Žalovaný skutok sa mal stať v rokoch 2014 a 2016, respektíve 2017, pričom sťažovateľ nezapríčinil priestupky v konaní. Najvyšší súd preto mohol postupovať podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona a aplikovať mimoriadne zníženie trestu až na dolnú hranicu trestnej sadzby. Sťažovateľ nedokáže identifikovať dôvody, z ktorých najvyšší súd vychádzal, keď pri ukladaní trestu nevezal do úvahy čas, ktorý ubehol od spáchania žalovaného skutku.

6. Sťažovateľ uzatvára, že považuje za ústavne neakceptovateľné, že najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku nezaoberal dôvodmi výmery uloženého trestu. Trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov je neprimeraný, pričom potreba uloženia tohto trestu v avizovanej výmere nebola v napadnutom rozsudku vysvetlená. Sťažovateľ podotýka, že nemá možnosť podania riadneho opravného prostriedku alebo mimoriadneho opravného prostriedku.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, respektíve protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť splnená pred podaním ústavnej sťažnosti, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi poskytuje na ochranu jeho práv (m. m. napr. III. ÚS 303/2020, IV. ÚS 143/2023, IV. ÚS 502/2023).

8. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, respektíve už nie je možná náprava iným spôsobom. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (m. m. napr. I. ÚS 480/2013, II. ÚS 156/09, III. ÚS 149/04, III. ÚS 303/2020, IV. ÚS 135/05, IV. ÚS 143/2023, IV. ÚS 502/2023).

9. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, respektíve ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci (m. m. napr. III. ÚS 303/2020, IV. ÚS 274/2020, IV. ÚS 143/2023, IV. ÚS 502/2023).

10. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky, ktorými disponuje na ochranu práv. Materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavno-právny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná príslušnému orgánu možnosť na realizáciu jeho právomoci. Obe tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie (m. m. napr. III. ÚS 303/2020, IV. ÚS 143/2023, IV. ÚS 502/2023).

11. Ústavný súd v intenciách sťažnostnej argumentácie akcentuje skutočnosť, že dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia z hľadiska reflexie požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. To vyplýva aj z novej judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porov. IV. ÚS 546/2020 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti m. m. napr.

I. ÚS 343/2022, II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021, IV. ÚS 555/2021, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 355/2023, IV. ÚS 502/2023).

12. Na citovanú judikatúru účinne reflektuje aj najvyšší súd, ktorý práve k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku napríklad v uznesení č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 konštatoval, že „... *ostatná rozhodovacia prax pod tento dovolací dôvod zaraďuje aj nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia (k tomu pozri bližšie uznesenie ústavného súdu z 9. júna 2022, sp. zn. I. ÚS 343/2022, ako aj ním odkazované rozhodnutia v bodoch 12. až 14.)*... “. Je potrebné opätovne zdôrazniť, že ide práve o nedostatky namietané (tvrdené) sťažovateľom, teda, či sa odvolací súd náležite vyrovnal s jeho odvolacími námietkami vo vzťahu k okolnosti podstatnej pre rozhodnutie a pre právne postavenie sťažovateľa.

13. Zo sťažnostných argumentačných línií, ktorých podstata tkvie v deficite odôvodnenia napadnutého rozsudku, je preto zrejmé, že proti tomuto rozsudku mohol sťažovateľ podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Podanie dovolania sťažovateľ netvrdil, tým menej preukázal. So zreteľom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k zisteniu, že napadnutý rozsudok nesignalizuje možnosť porušenia základných práv sťažovateľa uvedených v záhlaví tohto uznesenia, z čoho rezultuje, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Ústavnú sťažnosť ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

14. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 2023

Robert Šorl
predseda senátu